

Ondanks toezeggingen Tweede Kamer:

‘ODE frustreert energietransitie glastuinbouw nog steeds’

Ruim anderhalf jaar geleden werd de glastuinbouwsector geconfronteerd met de veel-besproken ODE tariefstijging in de 3e schijf elektriciteit. Deze verhoging raakt veel ondernemers in de glastuinbouw in financieel opzicht ongemeen hard. Daar komt bij dat de ingezette energietransitie van de glastuinbouwsector grotendeels tot stilstand komt. “Zolang de ODE tariefstijging niet wordt aangepast, worden ondernemers feitelijk gedwongen om uit economische overwegingen terug te grijpen op energievoorzieningen die haaks staan op de ambities en doelstellingen van het Klimaatakkoord”, stelt Adri Bom-Lemstra, voorzitter van Glastuinbouw Nederland.

Hiervoor heeft Glastuinbouw Nederland al eerder aandacht gevraagd en de consequenties zijn door de Tweede Kamer ook vroegtijdig onderkend. Tot de gewenste aanpassing heeft de erkenning van de gevolgen voor de glastuinbouwector niet geleid. Wel kwam tijdens Prinsjesdag 2020 de toezegging dat er voor de glastuinbouw - en drie andere getroffen sectoren - geld wordt gereserveerd voor een compensatieregeling.

Ondernemers in de glastuinbouw, met name de bedrijven die inzetten op elektrificatie als onderdeel van een duurzame teeltwijze, worden sinds eind 2019 geconfronteerd met een enorme kostenstijging op energie. De stijging van de energiebelasting ODE bedraagt 177%. Daarmee worden de voorlopers in de energietransitie feitelijk gestraft voor hun inspanningen.

Werkbare regeling

“Uiteraard hebben wij de handreiking na Prinsjesdag 2020 direct aangegrepen om invulling te kunnen geven aan de compensatieregeling. Met de ambtenaren van het ministerie van LNV is intensief en constructief samengewerkt om te komen tot een haalbare en werkbare regeling, ter compensatie van de getroffen bedrijven. Helaas zonder het beoogde resultaat. Daarbij willen wij wel onze waardering uitspreken voor de inzet en betrokkenheid van de ambtenaren van LNV”, benadrukt Adri Bom-Lemstra.

Tijdens de gesprekken zijn uiteenlopende zaken aan de orde gekomen, waaronder: Brussel, staatssteunregels en mogelijke tegenprestaties. “Aangezien de compensatieregeling een subsidie op milieugebied betreft, moet de tegenprestatie ook in die hoek worden gevonden. Gebleken is dat met name dit aspect het onmogelijk maakt om tot een werkbare regeling te komen. Zo kunnen zelfs gerenommeerde, innovatieve bedrijven - zoals koplopers in de energietransitie Koppert Cress uit Monster en Wijnen Square Crops uit Egchel - geen tegenprestatie leveren voor de compensatieregeling. Zij hebben deze prestaties immers al geleverd. Bovendien blijkt het toekennen van compensatie met terugwerkende kracht, hetgeen in dit geval nodig is, ook niet haalbaar”, zo geeft zij aan.

Structurele oplossing

De sterk verhoogde ODE-tarieven en de coronacrisis hebben grote financiële gevolgen en brengen veel onzekerheid met zich mee. Het bijplaatsen van extra WKK-vermogen (warmtekrachtkoppeling) om de kostenstijging te drukken is een van de keuzes die glastuinbouwondernemers maken. Adri Bom-Lemstra: “Hoewel de WKK, als ‘bron’ van warmte, elektriciteit en de voor de teelt benodigde CO₂, beslist als duurzaam alternatief kan worden gezien, betekent dit voor teeltbedrijven wel terug naar de inzet van fossiele brandstoffen. Dat terwijl fossielvrij telen de ambities is van de sector en de individuele bedrijven. In het kader van de energietransitie en het Klimaatakkoord hechten wij er veel waarde aan om deze consequentie van de stijging van de ODE-heffing te blijven benadrukken richting politiek. De energietransitie is een must, maar die ontwikkeling moet wel betaalbaar zijn en

blijven. Zeker ook voor de glastuinbouw. Daarvoor is het essentieel dat de energiebelastingen worden aangepast.”

CO2 punt van zorg

In het verlengde daarvan is de CO₂-voorziening een tweede punt van zorg voor Glastuinbouw Nederland. Externe CO₂ is een belangrijke randvoorwaarde voor de energietransitie in de glastuinbouw. Telers die niet zelf energie en warmte opwekken middels de WKK, zijn afhankelijk van externe CO₂ als belangrijke ‘meststof’ voor de planten. Via Ocap wordt die CO₂ geleverd door de industrie in de Botlek en Europoort. “Het is echter onzeker of de bestaande levering aan de glastuinbouw behouden kan blijven, of kan worden uitgebreid. De CO₂ dreigt volledig te verdwijnen in opslag in de zeebodem. Met de huidige regelgeving is dat voor bedrijven economisch gezien interessanter dan levering aan de glastuinbouw. Ook op dat gebied moet de overheid een ander signaal afgeven, mede gezien de klimaatdoelstellingen”, stelt Adri Bom-Lemstra. Momenteel werkt Glastuinbouw Nederland, in samenwerking met de ambtenaren van LNV en EZK, aan verschillende oplossingsrichtingen. “Maar we maken ons zorgen over de huidige ontwikkelingen.”

Belangrijkste paden

Zolang er geen structurele oplossing komt voor zowel de ODE-heffing als de CO₂-voorziening, zal dit de energietransitie van de glastuinbouw blijven frustreren met de bovengenoemde consequenties als resultaat. Elektrificatie is voor de glastuinbouw nou eenmaal een van de belangrijkste paden die bedrijven kunnen bewandelen in de energietransitie. Met als doel op termijn een klimaatneutrale sector te kunnen realiseren. “Wij hopen dat ook de Tweede Kamer haar verantwoordelijkheid zal nemen en zich, samen met het ministerie van LNV en de glastuinbouwsector, zal inzetten om dat doel te bereiken”, aldus de voorzitter van Glastuinbouw Nederland, mede namens de samenwerkende organisaties: Greenports Nederland, GroentenFruit Huis, Royal FloraHolland en de Rabobank. Deze partijen hebben samen met Glastuinbouw Nederland een Kamerbrief ondertekend waarmee bovengenoemde zorgen en ontwikkelingen bij de politiek onder de aandacht zijn gebracht.